



NÁRODNÍ INSTITUT  
PRO DALŠÍ VZDĚLÁVÁNÍ

# SBORNÍK

**vybrané literární práce  
z literární, historické  
a fotografické soutěže**

## DANIEL

**15. ročník - 2017/2018**



**SOUTĚŽ DANIEL 15. ROČNÍK 2017–2018 – LITERÁRNÍ ČÁST**  
**Výsledková listina – I. kategorie**  
**(8. a 9. ročník ZŠ a odpovídající ročníky víceletých gymnázií)**

Pořadí	Autor příspěvku	Rok nar.	Adresa školy (kraj)	Název příspěvku
1. místo	Neuděleno			
2. místo	Neuděleno			
3. místo	Jan Kubiček	1999	Gymnázium Lovosice, Sady pionýrů 600, 410 02 Lovosice	Dávný odkaz – básně Příběh zrádce, Psaníčko, 1946
3. místo	Klára Hlaváčová	2003	5. ZŠ Kladno, Moskevská 2929, 272 04 Kladno	Osud jedné dívky
Čestné uznání	Alžběta Kniežová	2002	5. ZŠ Kladno, Moskevská 2929, 272 04 Kladno	Básně
Čestné uznání	Martina Týblová	2002	5. ZŠ Kladno, Moskevská 2929, 272 04 Kladno	924

**Výsledková listina – II. kategorie (střední školy)**

Pořadí	Autor příspěvku	Rok nar.	Adresa školy (kraj)	Název příspěvku
1. místo	Václav Kropáček	1998	Gymnázium Jaroslava Vrchlického, Národních mučedníků 347, 339 01 Klatovy	Její svět zalije tma...
2. místo	Eva Fialová	1999	Gymnázium Jaroslava Vrchlického, Národních mučedníků 347, 339 01 Klatovy	Žlutá hvězda
2. místo	Lucie Bendová	1998	Obchodní akademie a Jazyková škola s právem SJK, Pařížská 15, 400 01 Ústí nad Labem	Básně – Danieli, (Svatební) lůžko, Děvčátko a andělé
3. místo	Michaela Šimková	1999	Gymnázium Jaroslava Vrchlického, Národních mučedníků 347, 339 01 Klatovy	Přikrej se kabátem
3. místo	Jan Schneider	2001	Gymnázium Olomouc – Hejčín, Tomkova 45, 779 00 Olomouc	Dveře
Čestné uznání	Barbora Bulánková	2001	Gymnázium Dr. Emila Holuba, Na Mušce 1110, 534 01 Holice	Slunce nepřestane svítit
Čestné uznání	Martina Vítová	2000	SŠ obchodu a služeb SČMSD Polička, nám. B. Martinů 95, 572 01 Polička	Pohádka o dědečkovi, nestvůře a jiskřičce
Čestné uznání	Lucie Plecháčková	2001	Gymnázium Dr. Emila Holuba, Na Mušce 1110, 534 01 Holice	Pocit

Obálka sborníku byla vytvořena s využitím fotografie „Odras minulosti“  
studentky kvarty Gymnázia Olomouc - Hejčín Markéty Knapkové

vybrané literární práce  
z literární, historické  
a fotografické soutěže

# DANIEL

15. ročník - 2017/2018



## **Obsah**

Úvod .....	3
Dávný odkaz (Jan Kubíček) .....	5
Básně (Alžběta Kniežová) .....	7
Osud jedné dívky (Klára Hlaváčová) .....	10
924 (Martina Týblová) .....	12
Pocit (Lucie Plecháčková) .....	13
Slunce nepřestane svítit (Barbora Bulánková) .....	15
Pohádka o dědečkovi, nestvůře a jiskřičce (Martina Vítová) .....	18
Žlutá hvězda (Eva Fialová) .....	23
Přikrej se kabátem (Michaela Šimková) .....	25
Její svět zalije tma (Václav Kropáček) .....	26
Dveře (Jan Schneider) .....	29
Básně (Lucie Bendová) .....	33

# Úvod

Národní institut pro další vzdělávání (NIDV) je přímo řízená organizace Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) s celostátní garancí dalšího vzdělávání a profesního rozvoje pedagogických pracovníků škol a školských zařízení včetně školských zařízení pro zájmové vzdělávání. Mnoholetá tradice a zkušenosti v oblasti vzdělávání a rozsáhlá síť našich metodiků, odborných garantů i externích spolupracovníků nám mimo jiné umožňuje kvalitní a celoplošnou realizaci úkolů vyplývajících ze státních priorit i rezortních projektů Ministerstva školství. Pro cílové skupiny zajišťujeme komplexní nabídku vzdělávacích a konzultačních služeb, metodickou a odbornou podporu a zároveň dokážeme operativně reagovat na aktuální i specifické potřeby a požadavky škol a pedagogů v jednotlivých krajích České republiky. Garantujeme také systémovou péči o nadané či mimořádně nadané děti a mládež a cílenou podporu pedagogů pro práci se specifickými skupinami žáků, jako např. děti/žáci-cizinci či společné vzdělávání.

Oblasti podpory nadání se v NIDV věnuje oddělení Talentcentrum, které je členem Sítě evropských talentcenter na podporu rozvoje nadání a péče o nadané. Od roku 2014 je v souladu s Konceptí podpory rozvoje nadání a péče o nadané na období let 2014–2020 pověřeno MŠMT vytvořením Systému podpory nadání v ČR. Cílem systému je maximální rozvoj a plné využití potenciálu všech dětí včetně rozvoje jejich tvořivosti, a to již od předškolního věku. Tato podpora je dlouhodobá a systematická. Zahrnuje oblasti formálního, zájmového i neformálního vzdělávání. Systém podpory nadání vychází z aktivit, které se již osvědčily. Navíc by měl přinést propojení organizátorů a dalších subjektů, které se na odhalování, podpoře a uplatnění nadání dětí a žáků jakýmkoli způsobem podílejí.

Pedagogům může systém nabídnout přehled o dostupných aktivitách včetně možností vzdělávání a o dlouhodobých záměrech krajů v oblasti podpory nadání. Žákům a dalším aktérům pak může přinést informovanost o nabídce možností podpory nadání v jejich kraji či na celostátní úrovni. Do systému jsou zařazeny také další aktivity organizované Talentcentrem NIDV: program Talnet a soutěže (aktuální informace o Systému podpory nadání včetně soutěží a Talnetu naleznete na [www.talentovani.cz](http://www.talentovani.cz)). Talentcentrum garantuje 14 soutěží vyhlašovaných MŠMT a určených především pro žáky základních a středních škol v celé ČR, mezi něž se řadí i soutěž Daniel.

V letošním ročníku soutěže Daniel se objevila celá řada příspěvků, které nás velmi silně oslovily. S nejzajímavějšími z nich se můžete seznámit i Vy prostřednictvím tohoto sborníku.

Vaše NIDV

*Jako zhoubný oheň plane  
lidská touha po moci.  
V našich srdcích vždy zůstane  
ten strašný pocit bezmoci.*

(úryvek z básně Alžběty Kniežové)

## **Sborník vybraných oceněných prací 15. ročníku literární části soutěže Daniel 2017/2018**

**– soutěž věnovaná problematice holocaustu a rasismu –**

Soutěž Daniel vznikla u příležitosti vyhlášení 27. ledna Dnem památky obětí holocaustu a prevence zločinů proti lidskosti. Z toho vychází i téma – holocaust a jeho reflexe, současné rasové problémy a problematika soužití různých etnik v ČR. Soutěž vyhlašuje MŠMT a garanci nad soutěží má Národní institut dalšího vzdělávání (NIDV). Záměrem soutěže je oslovit žáky od 8. ročníku ZŠ a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií (I. kategorie soutěže) a studenty všech typů SŠ (II. kategorie soutěže). Občas se však objeví i práce žáků 7. třídy. Zájemci mohou zasílat své příspěvky do tří soutěžních oborů: literárního (poezie, povídky, fejetony, eseje a další literární formy s uvedenou tematikou), historického (dějepisné studie týkající se tématu) a fotografického.

Soutěž od prvních ročníků probíhá ve spolupráci s celou řadou institucí, organizací i osobností, pro jejichž činnost je uvedena problematika zásadní a určující a bytostně se jich dotýká. Na organizaci se spolupodílí především Kulturní a vzdělávací centrum Židovského muzea v Praze, dále spolupracujeme s Muzeem romské kultury v Brně, Památníkem Terezín, Mezinárodním křesťanským velvyslanectvím Jeruzalém, Centrem vizuální historie Malach a s Občanským sdružením Respekt a tolerance.

Za dobu své existence si soutěž získala celou řadu příznivců z řad pedagogů i rodičů. Hlavní dík však patří všem, kteří se zamýšlejí nad tímto jistě nesnadným, ale nesmírně závažným a bohužel stále aktuálním tématem, rozhodnou se něco vytvořit a svůj příspěvek nám zašlou.

*„Opět je cítí, ozvěny doby dávno minulé, téměř století uplynulo. Slyší náznaky  
týchž frází, těchž generalizujících sloganů, slabé kořínky demagogie podněcující  
davové hysterie. Dostala strach, planuly v ní uhlíky vzteku, postřehla totéž, co stálo  
za likvidací nejen jejího života. Lidé zapomínají, reflexe slábne, historie se nesmí  
opakovat!“*

(úryvek z práce Václava Kropáčka – Její svět zalije tma...)

Poznámka: Příspěvky ve sborníku mohou být redakčně upraveny či kráceny.

---

## ***Dávný odkaz***

**Jan Kubíček, Gymnázium Lovosice**

**I. kategorie, 3. místo**

---

**1946**

Hráli jsme na hřišti, pustilas prsty  
pomalu po plotu skrz a mezi  
plaňkami, až byly bez citu.  
Všední to pocit, jen ne vedle tebe.

Jsi včelí bodnutí.  
S velkými bolestmi drobné jde štěstí,  
extáze, už jen z tvé přítomnosti.  
Oteklá noha či oteklé srdce, nevadí.

Dnes přešel rok.  
Domů již přišlo sedm tvých sester,  
vrať se i ty, má milá Ester.  
Chybíš mi.

### **Příběh zrádce**

Z rybího oka hlasy se linou,  
s mléčnou dráhou oči jim splynou.  
Do kapsy svíčku vkládaje, mávám českým besedám,  
vracím knihy, přesekám uzel, do lodičky usedám.  
Hliněný muž a hliněná žena křečovitě mávají,  
do náruče mojí teplé svoje děti vkládají.  
Z jejich otce hrdého uplácáme školu,  
z jejich matky starostlivé zas nemocnici spolu.  
Předám jim svíčku, svléknu se celý,  
vracím se domů v kapse vyhořelý.  
Ruce rozedřené přec cítím se sladce,  
ke konci dne jsem ale za zrádce.

### **Psaníčko**

Píšu Ti zdáli, přesto tak zblízka,  
ostalas sama, vzali Ti všechno.  
Chceš velkoměsto, zbyla jen víska,  
musíš vše pochopit, už nejsi děcko.  
Píšu Ti zblízka, přitom tak zdáli,  
trháš mne zevnitř, do hlavy vnikneš.  
Předříkám otčenáš, slova tak pálí,  
běhá mi hlavou, kdy si mne všimneš.  
Jsi pro mne nebem, jsi pro mne vrch,  
život Ti naložil přetěžkou školu.  
Svlékla jsi pruhu a běžíš do sprch,  
dýchej zhluboka, za chvíli jsme spolu.



---

## ***Básně***

**Alžběta Kniežová, 5. ZŠ Kladno**

**I. kategorie, čestné uznání**

---

### **Vstříc smrti a bezmoci**

Ta tragédie světová,  
jak zapřít v sobě člověka,  
jak bestii se krutou stát  
a na ná ledky nekoukat.

Vždy říkali, že jsou lepší,  
že jsou něco víc než my,  
když postavení mají vyšší,  
nejsme hodni svobody.

Pochodujeme vstříc smrti,  
zasněženou krajinou,  
vyčerpaní jsme si jisti,  
že ti slabší zahynou.

Jako zhoubný oheň plane  
lidská touha po moci.  
V našich srdcích vždy zůstane,  
ten strašný pocit bezmoci.

### **Menora ve tvých vzpomínkách**

Co to cítím? To je strach.  
To už je můj starý brach.  
Potkávám ho každý den,  
je mým starým přítelem.

Bolesti se nevyhýbám,  
je to zcela nemožné,  
s úsměvem ji vždy přivítám,  
modlím se za blízké své.

Noc je tmavá, ne však zlá,  
odpočinek dopřává,  
tisknouce se k sobě blíž  
o teple a klidu sníš.

Dny plynou a ztrácíš víru,  
ve svitu snové menory,  
na odpor už ztrácíš sílu  
při cestě do té komory.

## **Minuty samoty**

Minuty, hodiny, dny,  
mučivě pomalu uběhly,  
v až děsivém souznění,  
se ticho a strach míjejí.

Ve tmě, ať je noc či den,  
uvykl jsem přemýšlení,  
zda bdím, nebo je to sen,  
však zdravá mysl už tu není.

Pak dveře se otevřely,  
zpět je slunce, jsem tak rád,  
mé oči modré nebe zřely,  
potom výstřel. Na mě snad?

A pak znovu, tma a chlad.

## Osud jedné dívky

Klára Hlaváčová, 5. ZŠ Kladno

I. kategorie, 3. místo

---

*Tento deník byl nalezen dozorcem v plynové komoře v Osvětimi, patřil jedné dívce z „dětského transportu“. Dozorci si ho odnesl domů, přečetl a poté tam vepsal pár slov. Zanechal tak důkaz, jak se žilo za 2. světové války těm, co nebyli podle německých představ a jaká byla práce dozorce. Deník po osvobození předčítal, aby uctil památku obětí holocaustu.*

### Zápis z deníku:

Ahoj, já jsem Marie.

Narodila jsem se 26. května 1938 a toto je můj deník.

Dneska je 23. prosince 1942, zítra jsou vánoce, ale nikdo není šťastný. Co se děje?? Jsme okupováni Německem a my jen čekáme, až nám bude doručen příkaz na nástup do transportu. Všichni naši příbuzní už byli transportováni a nikdo neví kam. Je mi smutno, snažím se alespoň trochu rozveselit rodinu, ale všichni mají strach a není jim do smíchu.

Je 24. prosince, Štědrý den, ráno přišel příkaz k nástupu do transportu. Celá rodina smutní, těšila jsem se na krásné vánoce, ale ještě dnes se musíme dostavit na nádraží a odjet. Maminka jde zabalit věci, bere hlavně teplé oblečení. Nikdo neví, kam jedeme, na jak dlouho to bude a tak balíme vše, co se vejde.

Už je večer, něco kolem 18 hodin. My jsme na nádraží a je nám zima, maminka napekla bramborové placky z posledních brambor, a tak večeříme. Sotva jsme dojedli, křičí na nás, ať nastoupíme. Chopíme se zavazadel a nastupujeme. Ve vlaku je temno a málo místa, nastupuje nás několik stovek, nikdy jsem neviděla tolik lidí pohromadě.

25. prosince, dneska jsem nespala, celou noc jsem se mačkala ve vlaku. Jsem ráda, že mám u sebe alespoň svou rodinu, už jedeme kolem deseti hodin. Je právě poledne a my jsme konečně dorazili na místo, kam nás vezli. Vystoupili jsme v Bohušovicích a asi hodinu jsme šli na místo určení. Konečně, bolí mě nohy a mám hlad. Tady nás dali do bytu s dalšími rodinami. Jsem po dni ve vlaku unavená a jdu spát na prkna vystlaná slámou. Dávám mamince a tatínkovi pusy, jako bych už je nikdy neměla vidět, nikdo totiž neví, co s námi bude.

20. dubna 1943, dneska mi konečně vrátili tento deník, který mi zabavili. Na život v Terezíně jsme si zvykli, maminka i tatínek chodí do práce a já do „školy“. Našla jsem si spousty kamarádek, některé byly poslány do dalších transportů a už mi nenapsaly. Nevím, co s nimi je, občas slychávám zpoza bran střelbu a řev, a tak doufám, že pořád žijí. Je to strašné, rodiče se mě snaží chránit před realitou. Občas nás naženou si hrát na hřiště, 1x týdně nás ženou do sprch, nemáme dostatek jídla, jen když má přijet kontrola, dostaneme vše, co potřebujeme. Kážou nám, co máme kontrole říkat, a přitom je pravda jiná.

4. října 1943, dneska mým rodičům poslali lístek na nástup do dalšího transportu, mám strach, žádná z mých kamarádek už nenapsala, co s nimi je, nečeká to samé i mě? Jdeme na transport označený písmeny Dn, maminka a tatínek jsou zde jedni z mála dospělých, jinak je nás tu hodně dětí, kolem 2000, to jsem slyšela od dozorce, říkal nám „dětský transport“.

5. října 1943 zhruba v 11 hodin náš vlak zastavil a my jsme malým okénkem viděli, jak zde vozí mrtvá těla. Byl to strašný pohled, dozorce ve vlaku tvrdil, že umřeli stářím a že se nemáme bát. Maminka začala být úzkostlivá a všechny nás objala, myslím, že věděla, co nás čeká. Začali jsme vystupovat z vlaku a museli jsme se seřadit do trojic, maminka i tatínek mě chytili za ruku a rozešli jsme se v řadě kupředu. Maminka brečela čím dál víc a tatínek nás k sobě tiskl, v této řadě nás zavedli do komory se sprchou, na to jsme byli zvyklí. Rodiče mi dali pusy, vtom se vrata zavřela a já pochopila, že to nejsou jen sprchy. Ještě škvírkou jsem zahlédla brečícího dozorce, který vrata zavíral. Pak jsme slyšeli zasyčení a z hlavic se začal valit plyn, rodiče naposledy promluvili, jejich slova byla „nikdy tě nepřestanu milovat“ a „nahore se sejdem“, objali mě, vtom jsme začali kašlat a viděli jsme, jak kolem nás padají dusící se kamarádi.

Slova dozorce: Jsem Josef, povoláním lékař, ale za 2. světové války jsem musel dělat dozorce plynové komory koncentračního tábora v Osvětimi.

5. října 1943 přijel další transport, zase kolem 2000 lidí, ale bylo to jiné, bylo tam jen 52 dospělých a přes 1900 malých dětí. Bylo to strašné, ony netušily, kam jdou, ale musel jsem to udělat, bál jsem se o svou rodinu. A tak jsem je zavřel, u toho mi vytryskly slzy z očí, ale strach byl tak velký, že jsem šel a pustil plyn. Byla tam dívka, která se ještě stihla obejmout s rodiči. Za chvíli padala k zemi i ona, umírala po boku svých nejmilejších nespravedlivou smrtí.

Dodnes je mi z toho špatně, ale musel jsem... .

---

## 924

**Martina Týblová, 5. ZŠ Kladno**

**I. kategorie, čestné uznání**

---

Do koncentračního tábora nás přivezli před týdnem, ale mně se zdá, jako bych v tomto krutém a nemilosrdném místě byla už měsíce. Slýchala jsem o tomto táboře strašné věci, ale realita je o dost, o dost horší. V jedné místnosti nás spí klidně i devět desítek a ve vzduchu je cítit bezmoc, strach a beznaděj. Za těch pár dní jsem zhubla tolik, že šaty už na mně ani nedrží. Dlaně mám plné puchýřů a mozolů od těžké práce. Začínám kašlat, včera nás vyhnali v mokrém oblečení, ve kterém jsme museli přeběhnout celý zasněžený dvůr. Taký mám příšerný hlad, nemůžu na jídlo ani pomyslet. Ale žádná z těchto hrůz se nevyrovná tomu, co udělali před dvěma dny. Vysoký muž s ostrými rysy a kamenným výrazem vstoupil do naší místnosti. Jeho dlouhý kožený plášť s hákovým křížem na rameně mi naháněl husí kůži. Nejspíš nás jde odvést k nějaké práci, blesklo mi hlavou. Čekala jsem, až zazní tvrdý německý hlas a dostaneme pokyny, ale on se místo toho pomalými kroky rozešel ke dvěma ženám napravo ode mě. Obě v pevném objetí svíraly své dcery, to mě přimělo si k sobě svou malou holčičku taky přivinout. Jeho těžké vojenské boty ozvučily místnost, jak se blížil k ženám. Zastavil. Podíval se na obě ženy tvrdým pohledem, ve kterém se ale zračila nepatrná troška čehosi, snad soucitu nebo lítosti. Natáhl ruce a chopil se dcery jedné z nich. Její matka zesílila sevření a přitáhla ji k sobě. Dozorce zabraťoval a děvče matce z objetí vytrhl. Žena začala křičet a sápat se po něm, on ji ale ignoroval a přesunul se k další ženě. V tu chvíli jsem si to uvědomila, sebere mi mojí holčičku. Tělem mi proběhla neskutečná hrůza. Moje dcera se na mě podívala a pronesla větu, která mi do smrti nepřestane znít v hlavě: „Neopouštěj mě, maminko, já ještě nechci umřít.“ Ukápla jí slza a mně se zastavilo srdce, když ten odporný německý hajzl zastavil přede mnou. Natáhl dlouhé ruce v kožených rukavicích a chytl moje dítě za ramena. Přitáhla jsem ji k sobě zpátky, ječela jsem, byla jsem najednou v úplném transu. Měl velkou sílu, musela jsem povolit. Padla jsem na zem a sledovala, jak mi moji dceru odvádí pryč. Brečela, křičela, ale já nemohla dělat vůbec nic. Vedli ji vstříc smrti a já to věděla. Před očima se mi zatemnilo, všechen strach, zlost a děs ze mě spadly a já upadla do tmy. Vzbudila mě ostrá bolest v břiše. Stál nade mnou nějaký dozorce, ale jiný než ten, co připravil mě o dceru a ji o život. Kopal do mě a řval, ať vstanu a jdu pracovat. Nezbyvalo mi nic jiného, než vstát, potlačit slzy a vydat se za ostatními. Pořád jsem ale nemohla vstřebat fakt, že moje dcera je už nejspíš po smrti. Jsem tu týden a je to stále jen horší. Nevím, jak dlouho to budu ještě schopna vydržet. Všude panuje strach, chaos, šikana... Lidé už spolu ze strachu ani nemluví. Na předloktí mám vytetované číslo, které mi bude tuhle hrůzu připomínat až do smrti, což ostatně v těchto podmínkách nebude za dlouho, číslo 924. A všechno tohle utrpení jen proto, že mí rodiče byli Židé.

---

## Pocit

Lucie Plecháčková, Gymnázium Dr. Emila Holuba, Holice

### II. kategorie, čestné uznání

---

Pomalu si začala uvědomovat, kde je a co se okolo ní děje. Byla hodně zmatená, věděla, že spala nebo byla v bezvědomí. První, co si uvědomila, byl strašlivý zápach. A také zatuchlost. Její oči se pomalu začaly přizpůsobovat světlu, i když v místnosti mnoho světla nebylo. Byla to vlastně místnost? Podívala se okolo sebe. Všude bylo mnoho lidí, mačkali se na sebe, musela se divit, že na ni ještě nikdo nespádl ani nedupl. Pohledem spočinula na kyblíku v koutě a okamžitě v něm rozpoznala původce toho puchu. Také zjistila, že není v místnosti, tedy jestli se místnosti nezačaly pohybovat. Seděla v jakémsi vagónu, který nepříjemně kodrcal při každém přejezdu. Světlo sem dopadalo z malého omřížovaného okénka v horní části vlaku. Uvědomila si další věc, srdce jí při tom radostně poskočilo. Vedle ní ležela, nebo spíše seděla, její malá sestřička. Věděla, že se o ni musí postarat. Tušila, nebo možná cítila, že se rodiče už nepostarají. Nemohla si vybavit proč. Byla teď jediná, koho malá holčička měla. Vzala si svého sourozence na klín. Vypadala na dva roky, možná na tři. Jí samotné bylo sotva sedmáct let. Shrnula dětátku vlásky z čela. Usmála se přitom. Vždy jí překážely u očí, vždy jí je doma odhrnovala ona nebo maminka. Zahleděla se do kaštanových očí. Sestřička začala něco vesele žvatlat. Přitiskla si ji k sobě. Cítila na sobě její dech, tlukot jejího srdíčka a veselý smích. Přála by si tento okamžik uchovat navždy. Svoji sestřičku milovala nade vše. Vlak začal zpomalovat. Teprve nyní začala přemýšlet, kam vlastně jedou. Nemohla si vzpomenout, byla velmi zmatená, ale jestli by mohla hádat jen z toho, co zatím viděla, nic dobrého to nebude. Pevněji si přitiskla malou dívku k sobě. Rozhodla se, že ji přede vším ochrání, ať je to cokoliv. Vagon s trhnutím zastavil. Dveře kdosi otevřel. Jen stěží vnímala hlas, který jí rozkazoval, aby šli dál. Rozhlédla se okolo sebe. Moc nechápala, kde to je. Mnoho budov, kouř, ostnaté ploty, lidé. Vypadalo to tu jako ve vězení. Podívala se na ostatní. Všichni vypadali velmi znepokojeně. Zahleděla se do bílého kouře, jenž stoupal z komínů. Nikdy podobný neviděla. Uvědomila si, že ti muži v uniformách je někam postrkují. Nepříjemně ji dloubli mezi lopatky. A tak šla, pevně držela svého malého sourozence a uvědomila si, kolik lidí s ní přijelo. Bylo jich opravdu mnoho. Po chvíli si uvědomila, že se seřadili do řady. Byla skoro na začátku, před ní stálo jen několik lidí. Muži každého poslali jinam. Poté přišla na řadu matka s holčičkou, která stála před ní. Sledovala, jak jí vytrhli holčičku násilím z rukou. Začala v ní narůstat panika. Musí svoji sestru ochránit, tohle se nesmí stát! Rozhlédla se okolo. Nadávky, které jí přikazovaly, aby šla dopředu, jako by k ní ani nedošly. Někdo do ní zezadu strčil - zase. Sestřička začala pofňukávat. Nepohnula se z místa. Zabořila ji v hlavě,

zatmělo se jí před očima. Buch, buch. Srdce jí panicky tlouklo. Cítila, jak padá na zem. Buch, buch. Dítě jí zarylo prstíčky nehty do krku, pevně se jí držela. Věděla, že je její jediná opora, že nikoho jiného nemá. Buch, buch. Přes mluhu k ní pronikla další vlna nadávek. Buch, Buch. Přivoněla si k vláskům svého sourozence, tak nádherně voněly, ještě jako miminko. Její tělíčko jí připadalo tak křehké, tak zranitelné. Buch, buch. Ucítila, jak dopadla na zem, připadala jí tak chladná. Začala se pomalu propadat do tmy. Buch, buch. Její poslední myšlenka, než ztratila vědomí, byla, že musí ochránit to bezmocné tělíčko dítěte, které si k sobě tiskla. Věděla, že by pro to klidně obětovala i svůj život.

Maria se s trhnutím probudila. Přikrývku měla celou odkopanou a oblečení na spaní zpocené. Nikdy ji noční můry netrápily. Zmateně přemýšlela nad snem, co to bylo? Pocit zmatenosti ze snu se v ní udržel. Měla sucho v ústech, potřebovala se napít. Vstala a šla si pro vodu. Na chvíli se zamyslela a nevšimla si, že jí voda už dávno teče po rukou a ne do sklenice. Z myšlenek ji vytrhla studená voda. Zavřela kohoutek a šla si sednout ke stolu. Ruce se jí tak třásly, že polila kalendář. Maria položila sklenici, vylila přitom další vodu a začala vlhkost utírat do rukávu. Trochu rozzlobeně se podívala na kaňku, kterou vytvořila rozpitá barva z čísla 0 v kalendáři. Ještě jednou zkusila vodu vytřít a potom se trochu spokojeněji podívala na letopočet 1940. Napila se. Voda dívce příjemně zchladila hrdlo. Pořád se ale myšlenkami vracela k tomu podivnému výjevu z jejího snu. Tak dost, potřebovala se uklidnit. Zamířila do místnosti, kde spali její rodiče. Potichoučku našlapovala, aby nikoho nevzbudila. V malé postýlce, těsně vedle rodičů, spinkala její roční sestřička. Hrudník se jí klidně zvedal. Sedla si k ní a pohladila ji. Usmála se a odhrnula děťátku neposedné vlásky z čela, zase jí spadaly k očím. Stiskla malou ručku a uvědomila si, jak má svého sourozence rád a

Čekali jste nějaký příběh o superhrdinech? Ne, takový totiž holocaust nebyl. A jaké pocity si představíte vy pod slovem holocaust...?

Lucie Plecháčková



---

## ***Slunce nepřestane svítit***

**Barbora Bulánková, Gymnázium Dr. Emila Holuba, Holice**

### **II. kategorie, čestné uznání**

---

Tento příběh je důkazem toho, že přátelství se rodí i v dobách temna a bezpráví. A někdy může takové přátelství někomu zachránit život.

Bylo by o dost jednodušší napsat, že byl pochmurný den, nebe bylo zatažené a všude kolem se valila bílá oblaka páry, kvůli kterým nebylo vidět ani na krok. Jenže takhle to nebylo, protože nic není jednoduché, zvláště ne úděl postav tohoto příběhu. Je sice pravda, že mrzlo až praštělo – jak se na leden sluší a patří. Okenní tabulky (alespoň těch pár, které zbyly) pokrývala stříbřitá krajka z jinovatky, kaluže na zemi se smekaly a leskly jako zrcadlo, ale i přesto přese všechno nebe nebylo ponuré, ve skutečnosti svítilo slunce – skoro jako by se trpícím lidem vysmívalo. Hana přemýšlela, jak může být svět takhle nespravedlivý. Nedokázala pochopit, proč slunce svítí, když se dějí takové věci. To přece nebylo fér. Všude kolem ní umírali lidé, spousty lidí a ti co neumírali, nepopsatelně trpěli. A slunce svítilo, svítí a bude svítit dál, až už tu nebude ani ona, ani nikdo jiný. A to se může stát velmi brzy, pomyslela si, když viděla, jak se blíží esesák s holí a ďábelským úšklebkem. Myslela, že omdlí úlevou, když ji minul a pokračoval dál. Za chvíli se ozval křik plný hrůzy a utrpení. Ten samý esesák právě kopal do vyhublé dívky svou těžkou botou, občas to proložil ranou holí. Hanu napadlo, že se jí to snad jen zdá – jeho tvář vypadala skoro jako maska, ústa zkroucená do nelidského úsměšku, oči zářily upřímnou radostí. A slunce nepřestávalo svítit. Po chvíli, která mohla trvat věčnost, křik ustal. Esesák si ještě párkrát kopl, potom se beze slova otočil, tvář zrudlou nadšením. Všichni přítomní sklonili hlavy k zemi a horlivě se věnovali své práci, kdyby to monstrum snad nemělo ještě dost, ale esesák se otočil a odešel. Cestou si něco pohvizdoval. Nejhorší byl však stud, který Hana pociťovala bezprostředně po tom, co esesák odešel. Protože první, co v tu chvíli, kdy esesák kopal do nevinné, bezbranné dívky cítila, byla obrovská úleva, že se to nestalo jí. Když si to uvědomila, bylo jí do pláče. Pochopila, že i kdyby přežila tohle peklo, nikdy už nebude nic jako dřív. Ona už nebude jako dřív. V čase, který zbýval do oběda, Hana pokukovala po oné dívce. Čekala, až se probudí, a když k tomu došlo, sledovala ji, jak se snaží doplazít ke zdi, aby na sebe zbytečně neupoutala nežádanou pozornost. Když přišel čas „oběda“ a Hana obdržela svůj kousek chleba a malinkou kostku něčeho, co měl být margarín, usadila se poblíž dívky a čekala, jestli si taky půjde pro oběd. Nemohla na ni přestat myslet, měla pocit, že musí nějak odčinit tu úlevu, kterou cítila při bití dívky. Ale dívka asi neměla dostatek sil na to, aby si došla pro jídlo. Místo toho se snažila svým špinavým rukávem očistit obličej, který měla celý od krve. Hanu napadlo, že jestli ji nezastaví, mohla by se jí tam dostat infekce

– a to by znamenalo skoro jistou smrt. V tu chvíli se rozhodla. „Počkej,“ zastavila dívčinu ruku. Ta se na ni podívala se strachem ve tváři. Měla krásné, pomněnkově modré oči. „Neboj, já ti neublížím. Ty seš tu nová, že jo?“ zeptala se dívky, aby odvedla její pozornost, a sama se snažila očistit jí nějak obličej. Vypadala ještě celkem dobře živená, nebyly jí vidět všechny kosti jako ostatním. Dívka zakývala na znamení souhlasu, ale její oči byly stále vyděšené a plné nedůvěry. Chvíli bylo ticho. Dívka byla celá od krve, takže na první pohled to vypadalo špatně, ale po pozornějším prozkoumání Hana zjistila, že neutrpěla žádná vážnější zranění.

„Proč sis nedošla pro jídlo? Bez jídla to tady dlouho nevydržíš. Slyšíš?“ pokárala ji. Ale dívka stále mlčela, jen již nevypadala tak ustrašená. Hana byla se svojí prací spokojená. Doufala, že teď už se jí uleví, když té neznámé dívce nezištně pomohla. Ale to se nestalo. Chvíli přemýšlela, co by měla udělat dál. Možná toho budu litovat, uvažovala, když odlomila více než půlku svého chleba a podala ho dívce.

„Tu máš. A příště si pro to jídlo dojdí. Musíš jíst.“ Ta si ho nevzala hned, chvíli na něj jen nevěřícně zírala. Hana jí ho položila do klína, zvedla se a chystala se odejít. Najednou sebou dívka trhla, jako by se probudila ze snu – nebo spíše z noční můry – a vyhrkla:

„Počkej. Jak se jmenuješ?“

„Hana.“

„Dobře, Hano. V tom případě, já jsem Ella a mockrát ti děkuji.“ Hana neřekla nic jako: nemáš zač nebo za nic, protože to v pekle ztrácí význam. Místo toho se poprvé po dlouhé době usmála.

„Dobře, Ello. Doufám, že se ještě uvidíme.“ A zamířila k odchodu. Od té doby vždycky, když měly možnost, trávily čas spolu. Začaly snít. Ne o tom, co budou dělat, až se odsud dostanou – v té době jim to připadalo nemožné. Prostě jen o obyčejných věcech. A občas spolu plakaly. A občas se zase smály. A někdy jen tak seděly a mlčely – a to bylo lepší než cokoliv jiného. Protože byly spolu. Poprvé od příjezdu na to hrozné místo cítily naději. Zase se cítily být lidmi, měly pro co žít. Ten den, kdy se to stalo, už nebyla taková zima, tráva za plotem začala vykukovat zpod sněhu a slunce téměř pálilo. Nebýt toho, že se z těch prokletých komínů linul hutný kouř, způsobující nesnesitelný zápach, nebýt těch stvůr, které obcházely kolem s holemi, nebýt toho neustálého štekání psů a nebýt těch nekonečně dlouhých apelů, cítila by se Hana celkem šťastně. I když byla hladem zesláblá a v poslední době ji čím dál více přepadaly neovladatelné záchvaty kašle. Když je nahnali na selekci, Hana skoro nebyla schopná stát. Byla v táboře už dlouho, věděla, jak to chodí. I Ella měla nějakou zlou předtuchu. Hana si sundala své boty. Byly jí vždy velké, ale byly pořád lepší než ty nesnesitelné dřeváky, které museli někteří vězni nosit. Hana si je jednou připevnila k nohám kusem rezavého drátu, který našla. Teď ale začala drát rychle odmotávat.

„Poslouchej, Ello, kdybychom se už náhodou neviděly –“

„Ne, to neříkej, to nesmíš říkat –“ přerušila ji zoufale, z jejích pomněnkových očí se začaly linout slzy.

„Nepřerušuj mě! Nevím, kolik mám času. Víš, kde si schovávám nádobu na polívku. Můžeš ji vyměnit za něco lepšího.“ chrčila na Ellu rychle informace, které jí mohly pomoci přežít. Lžici nosila vždy u sebe, měla ji pověšenou na krku na provázku. Ella žádnou lžici neměla, musela polévku pít přímo z nádoby - a nebo počkat, až jí Hana půjčí tu svou. Teď ji Hana rychle sundala z krku a vtiskla jí lžici do dlaně.

„Tady je lžice. Taky si vem mé boty. Mně už stejně za chvíli k ničemu nebudou a těm hajzlům je nedám. Musíš zůstat silná. Musíš zůstat na živu, je ti to jasné?“ Ella jen přikývla na znamení souhlasu, na víc se totiž kvůli slzám, které se jí valily plným proudem z očí, nezmohla. Lidí před nimi ubývalo, brzy na ně měla přijít řada.

„Udělej cokoli budeš muset, hlavně zůstaň na živu. Rozumíš? Musíš zůstat na živu. Slib mi to!“ Už před nimi zbývalo jen pár lidí.

„Slib mi to!“

„Slibuju,“ vydechla Ella.

„Dobře. Ráda jsme tě poznala, Ello. Jednou se zase setkáme.“

„Mám tě ráda,“ zašeptala roztřeseně Ella a objala ji.

„Já tebe taky. Já tebe taky,“ snažila se Hana zadržet slzy.

„Už chápu,“ zašeptala pak s úsměvem plným bolesti, v očích se jí zaleskly slzy,

„Už chápu. Slunce nepřestane svítit.“

A pak je rozdělily. Ella šla na pravou stranu, na tu dobrou. Na tu, která znamenala, že bude žít alespoň ještě pár dní. Hana šla na druhou stranu. Na tu, kde byli ti vychrtlí, nemocní, slabí a staří. Na tu, která znamenala smrt.

„Slunce nepřestane svítit,“ zamumlala jako tichou modlitbu. Nepřestávala myslet na ty pomněnkově modré oči. Ella přežila koncentrační tábor i následné přesuny a pochody smrti. Brzy po osvobození emigrovala do Spojených států, kde se šťastně vdala. Měla několik dětí a spoustu vnuček a vnuků. Nikdy na Hanu nezapomněla, po nějakém čase se vrátila na ona místa, kde našla – i když jen na krátký čas – toho nejbáječnějšího člověka pod sluncem. Založila organizaci Slunce nepřestane svítit, která podporuje vzdělávací a pietní akce připomínající oběti holocaustu. Zemřela šťastně a klidně se slovy:

„Už jdu za tebou, Haničko. Doufám, že tam na mě čekáš.“

## ***Pohádka o dědečkovi, nestvůře a jiskřičce***

**Martina Vítová, Střední škola obchodní a služeb SČMSD Polička**

**II. kategorie, čestné uznání**

---

„Babi, vyprávěj mi nějakou pohádku!“

„A když ti ji povím, přestaneš konečně poskakovat po tom kanapi?“

„Na mou duši na psí uši!“

„Jsem zvědavá, jak dlouho ti to vydrží, cáčorko. Ale budiž. Jaká pohádka by to teda měla být? O Popelce?“

„Ta se mi nelíbí. Někou jinou!“

„Hmm. A co o Kostěji Nesmrtelném? Tu máš přece ráda.“

„Mám. Ale znám ji už celou nazpaměť.“

„No jo, jenže kterou pohádku ty neznáš nazpaměť.“

„Tak mi pověz nějakou novou! Třeba o dědovi! Tu jsem určitě ještě neslyšela.“

„O dědovi? Ale děvenko, jak jsi na něco takového přišla?“

„Nikdy jsem dědu neviděla, tak mě napadlo... byl to princ? Rytíř? Musel se o tvou ruku bít se sedmihlavým drakem? Že vyhrál, babi, že vyhrál!“

„Kdepak. Tvůj dědeček nebyl žádný rytíř, natožpak princ. Jenom obyčejný mlynářský učeň, mlel mouku, abychom měli co jíst. Není o něm žádná pohádka.“

„A proč ne?“

„Protože... protože děda tady už není, víš? Smetl ho holokaust.“

„Holokaust? To neznám. Babi, co to je?“

„Tomu bys nerozuměla, jsi ještě moc malá. Až budeš starší, vysvětlím ti to.“

„Jenže já to chci vědět hned!“

„Mladá dámo, jestli se budeš takhle vztekat, pošupeš spát bez moučnicku. A žádná pohádka!“

„Chm. A kdybych byla hodná? Moc moc hodná, úplně nejhodnější ze všech? Pak bys mi to pověděla?“

„Ach jo. Řekni mi, co mám s tebou dělat, ty jedna zlobilko. Když teda jinak nedáš, pokusím se. Víš, kdo to byl Hitler? A druhá světová válka?“

„Ne.“

„Aha. V tom případě by to bylo nejlepší vzít všechno hezky popořádku. Jenže jak bych ti to... Už vím. Chtěla jsi přece pohádku o dědečkovi, ne? Tak ji taky dostaneš. Bude to pohádka o něm, nestvůře a jedné docela malinké jiskřičce.“

„Tak mě už nenapínej, babi, a spust!“

„Dobrá. Tuhle si sedni a poslouchej. Kdysi dávno za sedmero horami, sedmero řekami a sedmero údolímí leželo království, kde se lidé měli moc špatně. Hodně z nich přišlo o práci a neměli peníze, aby uživili rodinu. A do toho království jednoho dne přišel... bazilišek. Bazilišek jménem Dolfy.“

„Páni! Opravdový bazilišek, babi? Vydechoval oheň?“

„Moc ohně. A taky síry. Kdo se mu znelíbil, toho sežehl plamenem nebo ho udusil svým otráveným dechem.“

„A co v tom království chtěl? Princeznu?“

„Kdeže princeznu! Ty mu nedělaly dobře na žaludek. Radši by vládnul.“

„Jak mohl vládnout, když byl příšera? Příšery jsou přece zlé. Nevládnou.“

„No jo, milá zlatá, když ony nejsou jenom zlé, jsou taky moc chytré. Počkají si, až je ti ouvej, a pak se tváří jako tví nejlepší kamarádi. Zrovinka jako náš Dolfy. Ten přišel na to, jak využít neštěstí druhých ve svůj prospěch. Začal se ochomýtat kolem poddaných a kudy chodil, tudy vykládal: ‚Jářku, to kdybych já byl králem, už bych se postaral, aby na každého vyšla práce a nikdo nemusel živořit! Já bych zatočil s těmi lotry, šizuňky a darmošlapy, co nám kalí vodu! Stačilo by mi dát šanci.‘

Kolemjdoucí se s Dolfym zastavovali a jak ho tak poslouchali, začínala v nich klíčit semínka pochybností. ‚No jo,‘ říkali si, ‚jenže co když má pravdu? Co když by nám opravdu dokázal dát lepší život?‘ A tak řady Dolfyho příznivců každým dnem rostly. Čím více chudáků se ocitlo na mizině a nevědělo kudy kam, tím lépe pro něj. Zanedlouho jich bylo tolik, že svrhli krále a na jeho místo dosadili proradného Dolfyho. A ten se pustil do práce.

Protože by sám vládnout nestíhal, našel si pomocníky – tři hladové vlky. Jmenovali se Göring, Goebbels a Himmler. Společně začali v zemi zavádět nové pořádky. Muže nahnali do armády a ženy do kováren, aby pro ně vyráběly meče. Také nechali zřídit... takové ohrady, kam posílali ty, kteří s jejich vládou nesouhlasili, a oni tam pro ně museli do úmoru pracovat. Když už nemohli, bazilišek je zahubil vlastním dechem.

Takhle tam tedy vládli. Jenže Dolfymu záhy přestala jedna koruna stačit, on je chtěl rovnou všechny. Shromáždil tedy vojsko a v jeho čele se vypravil za hory do sousedních království. Kam vkročili, přinesli jenom zkázu a utrpení. A jednoho dne si našli cestu i ke tvému dědovi a ke mě.

Náš svět se zničehonic úplně změnil. Děda měl do té doby rád svou práci, protože mletím obilí, z něhož se peklo pro děti, starce i nemocné, dělal něco dobrého. Jenže po příchodu baziliška a jeho černých rytířů už nesměl mlít mouku pro malou Esterku z návsí. Ani pro pana lékárníka, co dal syna na studia až do Prahy. Nic takového. Najednou byla mouka jenom pro vojáky. To se dědovi tuze nelíbilo, ale nemohl s tím nic dělat. S mečem to neuměl, dovedl si spočítat, jak by to dopadlo, kdyby se příšeře postavil. Nezbyvalo mu tedy nic jiného než mlčet a dál vyrábět mouku pro Dolfyho přísluhovače. Až jedné noci...

Děda se tenkrát zdržel v práci. Ostatní učni už dávno odešli, ale on, protože byl ve

mlýně nejmladší, musel před odchodem domů ještě poklidit mlýnici. Jak tak smýčl, najednou někdo zabouchal na dveře. Asi takhle: „Buch, buch, buch!“ V dědovi v tu ránu hrklo, protože takhle pozdě si pro mouku nikdo nechodil. To dělali nanejvýš rytíři, když se s Dolfyho požehnáním vypravili do ulic zatýkat nějaké ty chudáky. Dědu ta představa děsila, jenže neměl na vybranou. Otevřít zkrátka musel.

Nohy měl jako z rosolu a ruce se mu třáslly, když sahal na kliku. Jenže to na prahu nebyli vojáci. Jenom nějaká kostnatá dáma svírající v náruči plačící děcko. Matka a její dcera

„Snažně vás prosím, pantáto, pusťte nás dovnitř!“ pokoušela se vetřít do světnice ta nešťastná žena. „Jsou nám v patách rytíři a jestli nás chytí...“ Děda dobře věděl, jaká slova se skrývají za tou odmlkou. „Jestli nás chytí, je s námi dočista amen.“ Bazilišek neznal slitování. Ani s dětmi, natož podvyživenými kazisvětkami, jak takové ženy sám povýšeně nazýval. U nás se jim šepem říkalo Židovky nebo komunistky. „Smílujte se, pantáto, nechte nás u sebe schovat!“

Rozum dědovi radil, aby to nedělal. Zákon trestal nejen ty, kteří svou existenci špinili tenhle krásný svět, ale i ty, kteří měli tu drzost poskytovat takovým vyžírám přístřeší. Jenže při pohledu na ně se v dědovi cosi zlomilo. Vzpomněl na Esterku, pana lékárníka a všechny sousedy, které bazilišek nejprve připravil o živobytí, potom o střechu nad hlavou a nakonec je poslal do ohrady. Takhle to přeci dál nejde. Někdo musí něco udělat. A když není možné stanout proti Dolfymu v boji, nezbyvá než se přičinit maličkostmi. Jako je zachránění života těmhle dvěma nechtěným duším. Bylo tedy rozhodnuto.

Rychle vehnal nebožačky dovnitř a na půdu, kde je ukryl do skuliny za pytlí s obilím. A právě včas. Sotva se schovaly, zezdola se ozvalo takové třískání na dveře, jaké mlýn dosud nezažil.

V dědovi byla takhle malá dušička, když sbíhal schody, aby přivítal za ten den už druhé nezanedbatelné hosty. Dolfyho rytíře.

„Kde jsou?!“ zahřímali mu do obličeje, sotva otevřel.

„Kde je kdo, vzácní pánové?“ hrál děda hloupého.

„Přece ta pasačka vepřů s harantem. Víme, že běžela tímhle směrem!“

Děda, od přírody pěkný čtverák, vykulil hrůzou oči. „Tudy běžela nějaká špindíra podvrtná? Tak to pojdte honem dovnitř a podívejte, jestli sem potvora někudy nevlezla. To víte, já celej večer dělám o mouce a nemám čas koukat, kde co lítá.“

Rytíři byli z toho divadýlka celí paf. Aby je někdo vítal a ještě zval dovnitř, to se jim ještě nestalo. A že už zažili ledacos. Když byl děda tak spořádaný poddaný, přimhouřili oko a s tou prohlídkou to nijak nepřeháněli. U pytlů se jednou dvakrát zastavili, nakoukli dovnitř, ale přesunovat celou tu velkou hromadu se nikomu nechtělo. Tak se nakonec museli vrátit s nepořízenou.“

„Takže to všechno dobře dopadlo.“

„Počkej, to bys moc předbíhala. Kde jsem to –? Aha, už vím. Jakmile si byl děda jistý, že je hlídka pryč, osvobodil děvčátko i matku, která mu zlíbala ruce.

„Moc mi neděkujte, brzy přijdou další a ti už se ošálit nenechají. Tu máte, mladá paní, peníz, a dostaňte se odtud.“

„Pánbůh vám to zaplatí!“ poděkovala, než se s dceruškou rozeběhla pryč.

Děda se k událostem té noci víckrát nevracel. Život šel dál. Přes den zase mlel mouku a k večeru se vracel ke mně a tvému malému tátovi. Jenže to všechno mělo najednou skončit. Do mlýna přišli rytíři a že musí děda s nimi. Dědeček se nepral, nehádal, i když věděl, že je s ním zle. Prostě odvětil: „Když to musí být,“ a nechal se naložit do kočáru, který ho dovezl až do doupěte. Tam za stolem seděl šklebící se bazilišek a, dědu polila hrůza, ty dvě uprchlice.

„Tak se na to podívejme,“ zasyčel bazilišek a v jeho očích zahořely plameny. „Škodná v revíru. A lhář k tomu. Máš co říct na svou obhajobu, hmyze?“

„Neudělal jsem nic špatného,“ zamumlal děda trochu hlasitěji než dech.

„Cože? Asi jsem tě špatně slyšel, řekni to ještě jednou.“

Děda se osmělil a zpřímá s bradou hrdě zdviženou se zahleděl do těch očí sálajících oheň. „Povídám, že jsem nic špatného neprovedl.“

Bazilišek se rozchechtal a černí rytíři s ním. „Tak on je nevinnej! Jeho škoda. To bude krátkej proces – do ohrady s nimi!“ A jak řekl, tak se stalo. Dědu, mladou matku, která stačila mezitím omdlít, i vrískající děvče strčili do kočáru, který je odvezl na místo zvané Osvětím. To byla jedna z největších ohrad kousek od nás. Když tam někoho poslali, málokdo se vrátil zpátky.“

„Ale... dědeček se zachránil, že jo, babi?“

„Zachránil. To víš že zachránil. Nad dobrými lidmi totiž smrt nemá žádnou moc. Žijí dál v paměti těch, co je měli rádi. Proto když dědečka vybrali jako další oběť Dolfyho jedovatého dechu, nezemřel. Jenom se vrátil k nám.“

Na místě, kde předtím stál, se do vzduchu vznesla jiskřička. Byla příliš malá na to, aby si jí někdo všiml, ale byla tam. Maličký kousek dobra ve světě zahaleném tmou. Takových střípků hrdinství bylo jenom v ohradách na milion, třepetaly se ve vzduchu a čekaly na příhodnou chvíli, kdy zasáhnout. A ta krátce po dědově odchodu nastala. Když byl Dolfy zase na jednom ze svých tažení do další země, všechny jiskřičky na světě se semkly do velkého paprsku, který zasáhl baziliškovy oči. Dočista ho připravil o zrak. Dolfy řval, vypouštěl z nozder dým a máchal pařáty, ale i jemu bylo jasné, že je ztracený. Sotva se o tom dozvěděli zbývající panovníci, zajásali. Konečně měli naději. Naposledy svolali armády a společnými silami tu bestii udolali. Takže si pamatuj, že i sebemenší hrdinský čin má moc změnit svět. A tím naše pohádka končí. Copak, treperendo? Jsi nějaká zaražená.“

„Babi... říkalas, že se k nám děda vrátil. To znamená, že tady pořád ještě je?“

„Ovšem. Díva se na nás seshora a dává pozor, aby se nám neděly nějaké nepravosti. Ale proč –“

„Myslíš si, že mě má rád?“

„Co to povídáš, samozřejmě, že tě má rád. Nejvíc na celém světě. Víš, ty jsi vlastně živoucí důkaz, že děda neodešel zbytečně. To, že tady můžeš být a hrát si bez sta-

rostí, je to, za co on, za co všichni ti lidé, bojovali. Nebýt jejich oběti, dost možná by to dnes vypadalo jinak. Jenže bez tebe, která bys na to pamatovala, by to všechno přišlo vniveč.“

„To byla ale krásná pohádka. Pověš mi ji někdy znovu?“

„Tolikrát, kolikrát budeš chtít, děvenko. Pod jednou podmínkou.“

„Jakou, babi?“

„Co jsem říkala o tom skákání po tom kanapi?“



## Žlutá hvězda

Eva Fialová, Gymnázium Jaroslava Vrchlického, Klatovy

II. kategorie, 2. místo

### Úterý 13. 7. 1947

Dnešní úterý se zdálo být úplně obyčejné, jako každé jiné. Bylo již odpoledne, vlak měl opět zpoždění, vždycky měl zpoždění. Nesnáším, jak na mě lidé vrhají nenávistné pohledy, jako kdybych já byl hlavní příčinou, proč zpoždění máme. Ale jsem přeci jen obyčejný průvodčí. Stalo se to v pozdní odpoledne, vlak byl liduprázdný. Vstupoval jsem do posledního vagonu s pocitem, že je úplně prázdný a já budu mít chvíli volno. Spatřil jsem ji hned, jak jsem do vagonu vstoupil. Byla krásná, krásnější dívku jsem nikdy neviděl. Byl jsem jí tak omámen, až se mi podlomila kolena. Hleděla z okna, takže ani nezaregistrovala, že jsem vstoupil. Navzdory nervozitě jsem se ji odhodlal oslovit, koneckonců musel jsem jí alespoň zkontrolovat lístek. Oslovil jsem ji:

„Dobrý den slečno, vaši jízdenku prosím“.

Neodpověděla. Bylo to trochu divné, ale říkal jsem si, že je asi až moc zahleděná z okna, znáte to, takový ten stav, kdy nevnímáte okolní svět a jste sami pouze se svými myšlenkami. Oslovil jsem ji podruhé:

„Dobrý den, slečno, vaši jízdenku, prosím. Dnes máme ale krásný den, že?“

„Dobrý den, ano je krásně, až moc krásně.“

To, že o její jízdence již nepadlo ani slovo, jsem naprosto ignoroval a přisedl si k ní. Víím, že bych to ignorovat neměl, ale byla tak krásná, že jsem na všechno zapomněl. Bylo ticho, nic neříkala a stále se dívala z okna. Znervózňovalo mě, jak byla krásná, vznešená, jako nějaká zapomenutá královna ve vlaku na trase.

„Odkud jste, slečno?“

„Řekla bych, že to horko je až nesnesitelné, nemyslíte? Takové horko jsme tam většinou nemívali. Její odpověď mě lehce šokovala, ano, nejspíš to bylo tím, že vůbec neodpověděla na moji otázku, ale tím mě začala přitahovat ještě víc, začalo se kolem ní vytvářet jakési čarovné tajemství, které jsem chtěl rozluštit.“

„Kde nikdy nebylo takové horko, slečno?“

Pamatuji si, jak to ve vlaku bylo zlé. Mnozí nedojeli ani živi, možná to ale vlastně bylo lepší, ale takhle krásně nikdy nebylo. Nemám ráda vlaky.“ Zprvu jsem nechápal, o jaké cestě vlakem mluvím, ale postupně mi to začalo docházet. Chtěl jsem zjistit víc, ale pochopil jsem, že na mé otázky stejně neodpoví, a tak jsem pouze seděl, mlčel a čekal, čekal na další smutná krásná slova, která se linula z nádherných rtů. „Víte, vím, že je to špatné, ale ty žluté hvězdy se mi vcelku líbily, byly vlastně takové roztomilé. Proč musely být špatné? Vždyť my jsme nebyli

špatní. Už si ani nepamatuji, co to bylo za den, když pro nás přišli, maminka brečela, bratříček taky, já ne. Ve vlaku byla tma a smrad a každým dnem to bylo horší a horší, nedostali jsme napít ani najíst, proto mnoho slabých a nemocných umřelo už ve vlaku, jeli jsme dlouho. Drželi jsme se s maminkou a bratříčkem pořád u sebe, abychom se neztratili, to jsme ještě nevěděli, že se stejně brzy ztratíme. Všechny nás pojily dvě věci, měli jsme strach a žlutou hvězdu, v tom vlaku bylo jedno, odkud jste, kdo jste, jak vypadáte, jakmile jste nastoupil do vlaku, byl jste jen jedna ze žlutých hvězd.“ Nic víc už neřekla, nebylo ani nutné něco říkat a také si myslím, že to na ni bylo až moc vzpomínek. Chtěl jsem jí pomoci, ale nevěděl jsem jak, od minulosti nikomu nepomůžete. Krása bylo jediné, co té slečně zbylo. Vystoupila. Ani jsem nezjistil, zda měla lístek a jak se jmenovala. Vlak jel dál a já byl průvodčím.

---

## ***Přikrej se kabátem!***

**Michaela Šimková, Gymnázium Jaroslava Vrchlického, Klatovy**  
**II. kategorie, 3. místo**

---

Tento příběh mi vyprávěla moje babička. Když jsem byla malá, prohlížela jsem si s babičkou její rodinné album. Příběh se odehrál velmi dávno. Pro nás už je dnes těžko představitelné, jak těžký život museli lidé tehdy žít.

Příběh začíná v době, kdy naše vlast byla o dost větší a národnostně mnohem pestřejší. V té době žila mladá dívka, jejíž otec byl Čech, který se na vojně na Podkarpatské Rusi oženil s Rusínkou, kterou si později přivezl domů do západních Čech. Bohužel, když bylo dívce 15 let, její otec vážně onemocněl. Lékaři mu doporučili změnu podnebí, a tak se svou ženou rozhodli vrátit na Podkarpatskou Rus. Dceru nechali zatím u babičky v západních Čechách.

Dívka přesto prožívala krásné dětství na malé vesnici v českém pohraničí. Bohužel pak se jejímu otci přitížilo a matka ji zavolala na Podkarpatskou Rus. Se slzami v očích se dívka rozloučila s babičkou a odjela na východ.

Poté přišla okupace našich zemí a její otec zemřel. Dívka dospěla a zamilovala se do místního obchodníka německého původu. Chtěla se vdávat, a tak napsala babičce, zda by jí do výbavy neposlala nějakou tu peřinu nebo alespoň peří. Od babičky ale přišla jen stručná odpověď: „Mohla sis vzít Němce, můžeš se přikrýt kabátem!“ Dívka nemohla pochopit, proč je na ni její milovaná babička tak zlá.

Nemohla vědět, jak se změnila atmosféra v idyllické vesničce, ve které strávila své dětství - byla to totiž převážně německá vesnice. Sousedé její babičky se dali zfanatizovat a terorizovali její českou rodinu. Po zabrání Sudet si dokonce pro jejího strýce přijelo gestapo. Podkarpatská Rus byla v té době okupována Maďary a místní Němci neměli s nacisty nic společného. To zas nemohla vědět dívčina babička.

Obě hrdé ženy se ale urazily a už se nikdy nesetkaly a nevyměnily si ani řádek dopisu. Na tom je vidět, že nenávist šířená špatnými politiky může zasáhnout i jejich oběti a postavit proti sobě i příslušníky jedné rodiny.

---

## *Její svět zalije tma ...*

Václav Kropáček, Gymnázium Jaroslava Vrchlického, Klatovy

II. kategorie, 1. místo

---

Jak kdyby se opomíjená, temná historie rozhodla zopakovat. Vytasit své spáry a zaseknout je hluboko do současnosti. Hluboko, jako se semena zarývají v půdu, kde vyčkají na vhodný okamžik, vzejdou a dají život zkáze, která již byla považována za nemožnou, dávno mrtvou, přinejhorším nepravděpodobnou. Pozorovala to, poslouchala to, vycítila i přes její dávno zašlé smysly. Ozvěny dávných hrůz se probouzely a se stále silnou intenzitou rozechvívaly, ba přímo drásaly její zvětšenou duši dávného bojovníka, zocelenou nemilosrdnými ranami života a protkanou ostnatým drátem. Každý den, měsíc po měsíci, rok za rokem. Vzpomínky ji trýznily i hrály, opatrovala toto ponuré dědictví, plně rozhodnuta jej předat dalším generacím. V tom jediném viděla smysl svého nového života, života po tom. Proč by jinak měla přežít právě ona, zatímco tisíce, ne miliony jiných zahynuly. Musí žít dál a sdílet svoje utrpení, pokud zapomenou, budou nuceni historii zopakovat, to nedopustí, nesmí k tomu již nikdy znovu dojít. Musela si vytvořit nový život, nový svět. Ten starý byl spálen, rozmetán v popel. Každou noc, strašné repetitivní vjemy, ani sny, ani noční můry, již jen syrové vjemy. Oslepující světlo, všepohlcující temnota. Smrtící zima cel, vražedná výheň pecí. Svět bez slunce, jen šed'. Kovová pachuč v ústech. Nakyslý zápach zvratků, nasládlá vůně smrti. Servané nehty kamenem, zdivo pod ploskami nohou. Skřípavé zvuky dveří, jektání zubů. Řev živých, ticho. Teprve poté se probouzí. Mlha chladného jarního rána se nonšalantně rozvíříje před jejíma kostnatýma nohama. Kolíčky na prádlo uskakují jejím zkřiveným prstům. Proletěl kos. Poklidně sundává prádlo ze šňůry, vděčna za možnost vidět těch pár paprsků jarního slunce. V bíle omítnutém domě číslo 14 ve Lněné ulici, v malém podkrovním bytě na ni trpělivě vyčkává plechový hrnek vyvanulé kávy. Ona sama děti neměla. Její starší sestra zemřela již dávno, při tom. Zanechala však v tomto zjizveném světě potomka. Právě její neteř jí koupila televizor, sic o něj nestála. Neteř, jediný světlý bod v jejím životě, pro ni byla její malou princeznou, Jadzia se jmenovala. „Opovaž se mi to rozmluvit, tetičko,“ brebentila s úsměvem na rtech, „však tě dobře znám, ještě uvidíš, jak televizi využiješ!“ Pod salvou argumentů nakonec přikývla, z radosti její neteře ji vždy píchlo u srdce. Doba jde vpřed, pokrok nezastavíš. Máme zde 21. století, další milénium lidské existence. Historie však nezapomíná, lidé ano. Trhavě vchází do chladného pokoje, pokřivenými prsty obemýká plechový hrnek, trhne sebou, vzdychne, nekontrolovatelný třes, dutá rána dopadu na podlahu pokrytou dřevě-

nými parketami, kovové cinknutí. PTSP, dle doktorů, nedůvěřovala doktorům, ten titul v ní probouzel temné konotace. „Co je to PTSP, tetičko?“ tázala se kdysi Jadzia, nervózně žmolající knoflík svého vlněného svetru. „Tímto tempem ten knoflík do roka odpadne,“ pomyslela si trpce. „Je to prý posttraumatická stresová porucha...“ odmíkla se. „Netrap se tím!“ ostře mávla kloubnatou rukou, přeťala nit možné diskuze. „Jen mi je občas trochu slabo,“ netrpělivě se usmála, oči jí podivně potemněly, „nic víc.“ „Chápu, teto,“ pomalu odkráčela. „Těž nemohu spát, bojím se, úzkost mi je družkou...“ dodala Eligia sama pro sebe. Vzpomínka mizí, rozplývá se. Káva bez aroma pomalu vtéká do mezer podlahy, hrnek spočinul v koutě pokoje. Mechanicky nakloní hlavu ke straně, gesto téměř ptačí, její zahnutý nos a vychrtlý dlouhý krk výsledný dojem umocňuje. Bez jediné emoce vytírá tmavou tekutinu. Káva se vsakuje hluboko do šedivého sepraného hadru. Sluncem vyšisovanou záclonku rozpo-  
hybuje průvan. Zrnka prachu brázdí vzdušný prostor mezi pruhy nevýrazného světla. Paprsky dopadají na dvě černobílé fotografie. Stříbrný rámeček zvolna černá, rýhy zaplňují heboučké chuchvalce, prach dopadá jak sníh na ztichlou krajinu. Sníh černý od sazí nad měsíční krajinou, mrtvou krajinou, zaplní každé údolí, zadusí každý život... Prachovka smete smetíz z police, prach je vyhozen, zapomenut, kdo vzpomíná? Usednuvši do tvrdého fotelu z kousavé látky, zapnula televizi. Prst zarývá do prvního tlačítka, jehož nátěr i symbol, který nesl, smyl čas a její papilámí linie. Sleduje zprávy, novinky z celého světa, živé vstupy. Názory politiků i běžných lidí spěchajících ulicemi. Cítí radost, ze života kolem sebe, náhlé štěstí, otevřeným oknem vniká do bytu zpěv ptáků, vůně narcisů. Přepne program, hlavním tématem je politická debata, vrásky kolem jejích očí se křabátí, víčka přivírají, hluboce zbrázděná dlaň zatíná v pěst. Opět je cítí, ozvěny doby dávno minulé, téměř století uplynulo. Slyší náznaky týchž frází, týchž generalizujících sloganů, slabé kořínky demagogie podněcující davové hysterie. Dostala strach, planuly v ní uhlíky vzteku, postřehla totéž, co stálo za likvidací nejen jejího života. Lidé zapomínají, reflexe slábne, historie se nesmí opakovat. Vnímá tichý tikot hodin oznamujících blížící se večer. Jde do koupelny, kachličkami pokryté místnosti, pouští vodu, ledová tříšť zaplaví její smysly. Panika, vzpomínka, slabost, třes, síla. Chladnou vodou si oplachuje znavený obličej, ošlehaný životem. Pohlédne na sebe do zrcadla. Cítí slabou vůni mýdla s růžovým olejem, stejné používala její matka i sestra. Sedí na zemi, čelo opřené o kolena, která si objala rukama. Jediná slza jí stéká po tváři. Uzamkne v sobě city, znovu, tak jako předtím. Před tím. Má pocit, že vzplane, shoří. Znavená se chodbou odšourala do ložnice. Uléhá do postele, s vědomím, že opět nebude spát. Tiskne péřovou přikrývku, usíná. Ruka jí ční přes okraj postele, rukáv se vyhrnul, v místnosti je jediná věc temnější než okolní tma, inkoust. Slabý měsíční svit dopadá na její předloktí, ozařuje sérii čísel. Tak jako každý den, přelije vyvanulou mletou kávu vroucí vodou, kdysi jí jedna cikánka vyprávěla, jak nazřít budoucnost skrze kávovou sedlinu. Ten den se s ní loučila, jako by ji měla vidět naposledy v životě, nechápala to, nechápala proč. Již se nikdy nesetkala. Dnešek pro ni byl výjimečným dnem, byla pozvána na

besedu, předá dále své zážitky, zpravodajství o svém životě. Z oprýskaného prádelníku vytáhla škrobené šatstvo. Beseda se měla konat v knihovně, na místo dorazila s mírným předstihem, vždy dbala dochvilnosti. Zvolna prošla chodbou, v hlavě si řadila hlavní body diskuze. Papírek s rozpisem akcí byl připnut na těžkých dřevěných dveřích, když je otevírala, všimla si jednoho jména na seznamu. To jméno znala, H. Shubert. Svět se pozastavil, čas zvolna postával na místě, dveře se s marnivou pomalostí otevřely, všudypřítomný ruch ustal. Poté došlo k zlomu, čas, před chvilkou pokojně stojící, se nyní s přesvědčením, že vše musí nutně dohnat, rozeběhl vpřed. Tímto subjektivním zrychlením událostí jí připadal příchod k organizátorovi spíše než klidnou chůzí násilnou katapultací. „Ahá!“ vypadlo z freneticky vyhlížejícího mužíka, „vy jste určitě paní Moniuszková, jdete právě v čas.“ Zmohla se jen na konstatování, že její jméno je Moniuszkówna a nikdy se neprovdala. „Jistě, jistě paní Moniuszková,“ ozval se, nyní něco horlivě píšící, mužík. Její naděje, že předá své myšlenkové dědictví a varování, pomalu pohasla. Zbývalo ještě asi 10 minut do začátku její debaty. Stále se chvějící, a neustále něco přerovnávací mužík, organizátor celé akce, dle jmenovky připnuté na zašedlém sáčku p. Osička, zapnul rádio. „Aby nám ten čas rychleji utek, doufám, že vám to nevadí, poslech rádia mě velmi uklidňuje.“ Z reproduktoru se ozval onen, Eligiu velmi znepokojující hlas. „Repríza včerejší politické debaty, víte?“ ozval se Osička. Strnule přikývla. „Teda, povím vám paní Moniuszková, tenhlecten člověk, tenhle politik, to je osoba na správném místě!“

Eligia Moniuszkówna naprázdno polkne, pohlédne na otevírající se dveře debatní místnosti... a její svět zalije tma.

---

## Dveře

Jan Schneider, Gymnázium Olomouc - Hejčín

II. kategorie, 3. místo

---

Je pár let po založení samostatného Československa. Každý den chodím pěšky několik kilometrů do školy. Usedám do dřevěné lavice ve stále stejném oblečení, špinavém podle počasí, ať už mokrý, nebo zablácený. Pocházím z chudé rodiny, protože otec o práci přišel, když musel do první světové války. Vždycky říkává: „Bojoval jsem za císaře pána, i když jsem Rakousko-Uhersko neměl rád, a co z toho dnes mám? Akorát bídu!“ A u toho si odplivne.

Jednoho mrazivého dne jsem se po škole opět vydal na tu dlouhou štreku domů. Vždycky když jsem ve škole z okna viděl ten sníh, ten mráz a věděl jsem, co mě čeká, představoval jsem si, že jsem hrdina, československý legionář na Transsibiřské magistrále, kde vládnou kruté mrazy – a legionáři to zvládli, tak já musím taky. Tentokrát byla zima opravdu velká. Já vyrazil ve svých jediných kožených botách, které byly roztrhané; na nové jsme neměli. Propadal jsem se hlouběji a hlouběji do sněhu a mé prsty na nohou, ke kterým měl sníh přes díry volný přístup, začaly připomínat spíš rampouchy. V třpytivých závějích jsem šel zamyšleně, občas jsem hodil sněhovou kouli do zamrzlých větví stromů a díval se, jak sníh přsí dolů. (Teprve později jsem si uvědomil bezstarostnost těchto okamžiků).

Z mého rozjímání mě vytrhla parta páťáků schovaných za plotem. Skočili na mě, vysypali mi aktovku, sebrali čepici, šálu a u toho křičeli: „No, podívejme na chudáka!“ Pro mě jako prvňáka byla banda páťáků něco jako italská mafie. Nešlo se proti ní bránit. Domů jsem dorazil celý zbídačený, promrzlý až na kost, protože z toho mála, co jsem měl, mi ještě některé věci sebrali. Přemýšlel jsem o pomstě. O bitvě Davida s Goliášem, o bitvě prvňáka s páťákem. Přemýšlel jsem, jak je obelstít chytrostí, ne násilím. Věděl jsem, že i když jsou to páťáci, tak jsou to pořád děti, které mají z něčeho strach.

Na druhý den jsem sebevědomě vstoupil do 5.A a spustil jsem: „Možná jsme chudí, ale můj strýc pracuje v Olomouci jako četník, a když mu řeknu, přijde si pro vás! V zákonech nově vzniklé Československé republiky se píše, že můžete dostat až dvacet let těžkého žaláře!“ Než bys řekl švec, šálu jsem měl kolem krku, čepici na hlavě a navrch se mi dostalo i omluvy. Nevím, nakolik jsem páťáky vystrašil, nebo jestli se mi spíš povedlo u nich vyvolat pobavení nad mou dětinsky naivní odvahou. Účel to ale splnilo a já si najednou uvědomil, že chci být skutečně četníkem. Chci vymáhat spravedlnost.

Uběhlo několik let. V roce 1939 si plním sen, jsem četníkem. Opravdu jsem se dostal do olomouckého četnického sboru za strýčkem, který nikdy neexistoval, jen mi posloužil jako prak na Goliáše, tedy na páťáka... Vlastně... byl jsem četníkem. Teď už nejsem. A nejen já. Ještě mnoho dalších. Četnictvo samo o sobě už v podstatě není. Všechnu policejní moc převzalo německé gestapo. Já musel odejít jako jeden z prvních. Mám totiž židovský původ.

Do té doby, dokud bylo největším trestem to, že jsem nemohl pracovat, jsem si rizika ani moc neuvědomoval. Bral jsem to tak, že teď tu máme takovou vládu, jakou máme, a při dalších volbách (ano, byl jsem tak naivní, že jsem věřil, že nám nacisté umožní další volby) se nespokojení občané postaví Němcům na odpor a nebezpečí nacismu pomine. Bohužel, jak jsem řekl, byl jsem naivní. Slova „volby“ a „svoboda“ byla najednou abstraktní. Tak abstraktní, že by je nedokázal vyjádřit ani ten nejlepší malíř abstraktního stylu. Represe byly horší a horší. Trestáni byli všichni, kteří se odmítli podřídit.

Dva roky přežívám velmi těžko. Pracovat nesmím, tudíž nemám žádné peníze a musím se spoléhat na to, co mi kdo dá. Naštěstí existuje mnoho dobrých lidí, kteří se podělí o to málo, co mají, i když vědí, že za ten malý kus chleba můžou být potrestáni. Přežívám v malém bytě v přízemí činžovního domu, kde čekám, až pro mě přijdou. Až přijdou gestapáci. Musel jsem na to být připraven každý den, neboť represe sílí; vycházejí seznamy těch, kteří jsou posíláni do transportu. Musel jsem se připravit psychicky, jinak ne, stejně mi neměli co vzít. Představa, že jsem se ničím neprovinil a ocitnu se v brzké době v pracovním táboře a potom bůhví kde, mě budila každou noc.

Je asi šest ráno a já slyším z ulice řinčení rozbitého skla. Vykouknu ven a vidím německé vojáky, jak rozbíjejí okna v přízemí naproti a vytahují lidi z jejich bytů, vidím, jak je nakládají do aut. Lidé jsou od krve, pořezáni od střepů a ještě v autě tvrdě biti. Kdy rozbijí moje okno, je otázka času. V tu chvíli mi hlavou proběhla vzpomínka na článek, který jsem v dětství četl v novinách – o legionářích na Transsibiřské magistrále, taky by se nevzdali. Rozhodl jsem se tedy pro riskantní čin. Radši budu riskovat, než abych se vzdal bez boje.

Vyskočil jsem oknem na dvůr. Byl to skok jen z přízemního okna, takže možná metr a půl vysoko nad zemí, ale i tak se mi při doskoku podlomila kolena. Nějak na mě dolehlo, že jsem udělal nejspíše nejdůležitější skok svého života. Nesměl jsem moc přemýšlet, protože ani zdaleka nebylo vyhráno. Kéž by! Musel jsem se dostat z toho labyrintu, kde nebyl jeden Mínótaurus, byly jich tu stovky. Nacisté stáli všude. Vyhnout se Němcům bylo skoro nemožné. Když vtom na mě ob dvě okna od mého bytu zavolal muž. Byl to o něco starší muž než já, menšího vzrůstu, dobře upravený a volal: „Pojďte sem, schovám vás, ale dělejte!“

Samozřejmě, že první moje myšlenka byla, jestli to není past, ale pak jsem si řekl, že jiná možnost stejně není, a tak jsem se rozběhl. Jakmile jsem k němu dorazil, stroze



na mě vyhrknul, že pokud chci být mrtvý, můžu takhle klidně váhat dál, ale pokud chci žít, musím se pohnout.

Neřekl jsem nic. Ani slovo. Spíš jsem se chtěl štípnout, jestli pořád žiju, protože to začalo vypadat, že mám alespoň na chvíli vyhráno. Vcházel do jeho domu a já jsem si něco uvědomil, ale nechtěl jsem s ním zatím o tom mluvit. „Na řeči není čas,“ jako by to řekl za mne. Otevřel dveře a s takovým zahořklým úsměvem mě přivítal: „Vítejte ve svém novém domově!“ Odpověděl jsem stejně zahořklým úsměvem. Mávl na mě rukou, ať jdu za ním, a zavedl mě do pokoje pro hosty. Byl jsem trochu vyděšen z toho, že bych měl bydlet v pokoji pro hosty. Byl bych tak na očích, že by mě při první domovní prohlídce chytli. Mé pochybnosti však opadly, když můj nový hostitel odsunul starou skříň, za kterou byly dveře. Otevřel je a já byl překvapen ještě více než doteď. V malé skryté místnosti bylo dalších pět lidí. Představil jsem se: „Jmenuji se Eliáš.“ Pokynuli na mě hlavou, čímž mě tiše pozdravili. Bylo vidět, že do řeči jim moc není. Věděli, že jsou pro tuto chvíli zachráněni...Bohužel jsme se v čase našeho úkrytu v duchu mnohokrát zabývali otázkou, na jak dlouho...

Pan domácí mi podal ruku a představil se jako Josef. Říkám: „Vím, kdo jste.“ Obočí se mu zvedlo údivem. „Matematika,“ pokračuju. Obočí se zvedlo ještě více. „Zima 1924. Smočil jste mi mou matematiku ve sněhu, když jste si na mě počkali s partou kamarádů. Vzali jste mi šálu, čepici, rozsypali aktovku!“ „No jo, to seš ty,“ přešel pobaveně do tykání. „Byli jsme kluci. Prostě klukovina. Snad jsi nám to odpustil,“ řekl s úsměvem. Za to, co pro mě udělal teď, jsem mu to rozpité mokré „dva plus dva rovná se čtyři“ odpustil minimálně stokrát. „Budu vám sem nosit jídlo. Když budete něco potřebovat, zaklepejte. Uslyším to i přes tu skříň. Ale snažte se jakékoliv zvuky omezit; nikdy nevíte, kdo tu může být. Návštěvy nečekám, možné jsou jen ty německé,“ usmál se, potom zavřel dveře a zakryl je skříní.

Po delší době nacisté opět obcházeli ulice. I tu naši, kde jsme se schovávali. Zvuky pobíhajících holínek a křik nacistů bylo slyšet i v našem úkrytu. Ozvalo se bouchání na dveře, slyšeli jsme kroky domácího, jak jde otevřít. Věděli jsme, že jedno hloupé kýchnutí nás může prozradit. I dýchání jsme omezili a zatrnulo v nás, když jsme slyšeli hlasitou němčinu. „Vážený pane doktore, omlouvám se, ale musíme udělat nutnou prohlídku, nic víc.“ Někomu tep strachem slábl, někomu sílil.

Němci začali prohlížet pokoj pro hosty a my se na sebe jen dívali a doufali... Nic jiného nám nezbývalo. Otevřeli skříň. Škrábání jejich uniforem o dřevo skříně se do našeho strachu vrývalo každým jejich pohybem, čím dál více.

Domácí se snažil s nezvanými hosty konverzovat, aby je rozptýlil. Ptal se na zdraví SS-Oberstgruppenführera a jeho manželky, kteří byli Josefovými pacienty. Nebyl jsem si jistý touto taktikou, protože jeho neustálé mluvení působilo velmi nervózně. Modlil jsem se, aby jim to podbízění nepřišlo podezřelé. Naštěstí nepřišlo, skříň zavřeli a řekli, že jsou s prohlídkou hotovi. On je se zvukným rozloučením vyprovodil a jako bych slyšel ránu kamene, který mu spadl ze srdce. Otevřel dveře do skříně

a zavolal: „Tak to bylo o fous!“ Pro nezasvěceného by vypadal jako blázen, který křičí do prázdné skříně. Myslím, že i přes dvoje dveře musel slyšet naše oddechnutí. Večer jsme se mezi sebou, nás šest schovaných, začali svěřovat. Kdo co prožil a jak se dostal sem. Všichni jsme byli Židé. Jeden pracoval kdysi jako Josefův kolega lékař, další zase zaklepal na poslední chvíli na jeho dveře a doufal, že ho Josef schová.

Uběhly dva roky prožité relativně v klidu, protože Josef, který byl vážený doktor, měl i vážené kontakty. Jakmile mu začalo téct do bot, podplatil nějakého důležitého člověka a problém byl na čas zažehnán. A tak to šlo pořád dokola. Lidé za dveřmi ve skrýši přibývali. Dalo se však tušit, že to musí jednou prasknout, neboť informace se šíří rychle a situace se zhoršovala. A Josef to moc dobře věděl.

Proto na nás jednoho dne brzy ráno čekalo venku malé nákladní auto. Josef za námi přišel, že řidič je jeho známý, který mu v tom autě vozí léky do ordinace. Všichni jsme se tam nevlezli, proto nás nastoupilo nejprve prvních šest, později mělo odjet pět dalších. Já byl mezi těmi prvními šesti. Odjeli jsme někam na venkov. Ani nevím kam. Vystoupili jsme na samotě, u rozlehlého statku, kde nás přijala rodina, která - jak nám později vysvětlili - vdělila Josefovi za život syna, jenž byl těžce nemocný. Schovali nás na své půdě a my jen věřili, že se slábnoucí německou armádou přijde opět normální život a že se k nám dostane zbylých pět lidí i s Josefem.

O několik dní později skutečně dorazilo auto a lidé, od kterých jsme se dozvěděli, že stihli odjet na poslední chvíli. „Josefa zatklo gestapo,“ řekl se slzami v očích jeden z mých bývalých spolubydlících. „Viděli jsme, jak jej spoutaného vlečou do auta.“

Od té doby jsme o něm neslyšeli. Na samotě stojícího statku si naštěstí už neměli Němci čas všímat. Prohrávali a my očekávali, že bude Československo osvobozeno, což se stalo o několik měsíců později. Po několika letech skrývání jsem se rozloučil s ostatními a každý jsme šli svou vlastní cestou, která nebyla jednoduchá, přesto svobodná. Já jsem za pomoci Červeného kříže odcestoval k příbuzným do Londýna a snažil se zjistit, co se stalo s Josefem. Časem jsem se dozvěděl, že Josef zemřel v Osvětimi pár týdnů před osvobozením.

Zbytek života jsem strávil v Londýně, kde jsem pracoval a přednášel o zážitcích z války, o těch hrůzách, o holokaustu. Vždycky jsem trval na tom, aby se přednáška jmenovala „Josef a jeho dveře“. Byl to Josef, který mi dal za svými dveřmi druhou šanci na život. Obětoval sebe, aby zachránil nás jedenáct.

---

## **Básně**

**Lucie Bendová, Obchodní akademie Ústí nad Labem  
II. kategorie, 2. místo**

---

### **Danieli**

Danieli, andělí strážný všech duší,  
po kterých jmenuješ hvězdy na nebi,  
konáš tak, snad aby slyšeli i hluší,  
kolik se ztratilo a proč vůbec zemřeli?

Danieli, kolikrát denně počítáš znovu  
jména hvězd, která zapsána máš?  
A proč vlastně Ty a proč v tuto dobu?  
Snad neměl by čas převzít tvou stráž?

Danieli, pověz mi, proč zůstáváš stát?  
Lesknoucím štítem k nám odrážíš svit.  
Proč sleduješ hvězdy a nač dále psát?  
A proč z klubka jmen chceš rozmotat nit?

Danieli, hodláš si z hvězd uplétat šálu,  
aby pokryla studem celý náš svět?  
Svítilí od noci k chladnému ránu,  
barvou krve, jež musí v paměti tkvět?

Danieli, příteli, proč síla tvá slábne?  
S tíhou na křídlech nosíš svou nevinu.  
Stále pykáš za hříchy té doby dávné,  
ale co nastane v poslední hodinu?

### **(Svatební) lůžko**

V plamenech mé tváře, nade mnou záře  
a já padám do spárů ďábla.

I přesto, že jsem hodná byla, svobodně žila,  
teď krev mi v žilách tuhne.

Když vidím jeho ruce, co natahuje prudce,  
jeho jed ve mně běhá.

Zatímco jeho ruka mi bloudí do klína,  
já ho proklínám a přeji mu smrt.

Jemu, sobě, téhle odporné době ...  
A vůbec všem, kdo se dívají.

Jen mi odpusťte, diváci, mé tělo poněkud krvácí.  
Asi nestihnu váš potlesk.

Ale možná bych spíš e, přála vám tiše  
tuhle bolest, teď a tady.

V rukách vraha, jsem teď jeho drahá  
a na mou ruku čeká prsten.

Ta s jistotou lékaře celá se odpáře,  
aby našel správnou velikost.

A zatímco doktor hledá, má tvář je bledá  
a mé mládí mizí v prach.

Tak za rajske hudby plynu tu pomalu hynu,  
bez prstene, bez šatů, bez obřadu.

Až pak se doktor ohlédne, zakleje a zmizí...  
byli jsme si příliš cizí.

## Děvčátko a andělé

Se svými stíny si děvčátko hraje,  
v hořkosti slunce její tvář taje.  
Šeptá si potichu, nesmí být slyšena,  
píseň ze zpěvníku - jediná štěstěna.

Všichni padlí andělé tu vedle ní leží  
ona jim šeptá ze stránky, již střeží.  
Poslední poklad, ten nesmí jí vzít,  
a v duši rozklad, ten znamená „být“.

Někdo těm andělům rozlámal křídla  
a ona jediná je začala vídat.  
Malá a nevinná dívka spatřila moc,  
teď maličkou děsí den, život a noc.

Kdo to kdy spatřil, anděly na zemi,  
jsou jich tu stovky a všichni zrazeni.  
Pro tolik andělů nestačí písničky  
a k božímu ortelu ubohé notičky.

Někteří andělé byli jak dívenka  
malí a nevinní, kostnatá křidélka.  
Děvčátku jediní zbyli ti andělé,  
od doby, kdy zůstalo tolik osamělé.

Dospělí lidé, ti živí k ní nepatří,  
a nikdo dívence lásku neopatří.  
Tak mezi anděly viděla přátele,  
skutečně tam leželi, zarostlí plevem.

Jediným rozdílem, co tvoří dítko oči,  
je jejich svatozář, křídla a pocit,  
že jsou skutečně anděly, co spadli z nebes,  
a nikoli jen těly, co zabilo SS.

Sborník literá ních pra í  
Kolektiv autorů  
Vydal: Národní institut pro další vzdělávání  
Senovážné nám. 25, 110 00 Praha 1  
Tisk: Tiskárna LD s.r.o., Praha  
Náklad: 250 ks  
© Národní institut pro další vzdělávání, 2018  
ISBN 978-80-7578-006-5

## SOUTĚŽ DANIEL 2018 – historická část – Výsledková listina I. kategorie

Pořadí	Autor příspěvku	Rok nar.	Adresa školy (kraj)	Název příspěvku
1. místo	Tereza Wirthová	2003	Gymnázium Jaroslava Vrchlického, Národních mučedníků 347, 339 01 Klatovy	Příběh vězně č. 63 044
2. místo	Dorina Gjugaj Lenka Ševčíková Michaela Vodičková Terezie Plaňková	2003	ZŠ Libeznice, Měšická 322, 250 65 (Středočeský)	Ervin Belda – jedno ze zachráněných dětí v Dánsku

Pozn.: Ve II. kategorii nebyla oceněna žádná práce.

## SOUTĚŽ DANIEL 2018 – fotografie – Výsledková listina I. kategorie (8. a 9. ročník ZŠ a odp. roč. víceletých gymnázií)

Pořadí	Autor příspěvku	Rok nar.	Adresa školy (kraj)	Název příspěvku
1. místo	Lucie Burdová	2003	ZŠ a ZUŠ Libeznice, Měšická 322, 250 65 Libeznice	Tunel
2. místo	neuděleno			
3. místo	Neuděleno			

## Výsledková listina II. kategorie (střední školy)

Pořadí	Autor příspěvku	Rok nar.	Adresa školy (kraj)	Název příspěvku
1. místo	Markéta Knapková	2000	Gymnázium Olomouc – Hejčín, Tomkova 45, 779 00 Olomouc	Detaily utrpení (soubor fotografií)
2. místo	Adéla Málková	2001	Vyšší odborná škola zdravotnická a SŠZ, p.o., Palachova 35, 400 01 Ústí nad Labem	Terezín 3
3. místo	neuděleno			

## Statistika soutěže Daniel 2017/2018

	Zaslané práce	Oceněné práce	Čestná uznání
Literární část	ZASLANÉ PRÁCE	OCENĚNÉ PRÁCE	ČESTNÁ UZNÁNÍ
1. KATEGORIE	19	2	2
2. KATEGORIE	23	5	3
CELKEM	42	7	5
Historická část			
1. KATEGORIE	4	2	0
2. KATEGORIE	2	0	0
CELKEM	6	2	0
Fotografie			
1. KATEGORIE	10	1	0
2. KATEGORIE	21	2	0
CELKEM	31	3	0



Literární a historická soutěž

DANIEL

pod záštitou biskupa Václava Malého a Mgr. Daniela Hermana

Sborník literárních prací  
Kolektiv autorů

Vydal: Národní institut pro další vzdělávání  
Senovážné nám. 25, 110 00 Praha 1

Tisk: Tiskárna LD s.r.o., Praha

Náklad: 250 ks

© Národní institut pro další vzdělávání, 2018

ISBN 978-80-7578-006-5